

Tijl Uilenspiegel

De guerrillero van Damme

1527 - .....

Uilenspiegel? Het symbool van Vlaams goedlachs realisme en ontembare vrijheidsdrang.

Grappige schelm, schalkse ruiter, guerrillero van Damme, onsterfelijke geest van Vlaanderen. Althans volgens de antikerikale Brusselaar Charles de Coster in zijn 19de eeuwse Légende d' Uilenspiegel.

'Te Damme, in Vlaanderen, toen de meimaand de bloesems aan de hagedoorns opende, werd Uilenspiegel, zoon van Claes, geboren.' Zo luidt, in vertaling, de eerste zin van de Costers epos. Sindsdien profileert Damme zich als dé Uilenspiegelstad in Vlaanderen. Tijl ziet er het levenslicht, in 1527.

In de Costers Légende wordt Tijl, zoon van Claes en Soetkin, als zonnekind geboren op dezelfde dag als de onderdrukker Filips II, een donkere sadist.

De jonge Uilenspiegel veroorzaakt met zijn fratsen overal chaos en verwarring. Fratsen? In de tweede helft van de 16de eeuw niet zo evident. Onder de Spaanse bezetting met de inquisitie en de opstand van de geuzen oogt het leven in Vlaanderen eerder somber. Maar met zijn lief Nele, dochter van de goede heks Katelijne, en met zijn kompaan, de genieter Lamme Goedzak, stoeit Tijl nog zorgeloos in de straten van Damme.

Tot zijn vader op de brandstapel van de inquisitie belandt en fratsenmaker Uilenspiegel een wraakengel, een volksheld en de grote geus wordt, die in het verzet gaat tegen de Spaanse dwingelandij. 'De asse van Claes klopt op mijn borst', toertert hij tijdens zijn vele avonturen. In de eindscène van het verhaal groeit hij uit tot het symbool van de Vlaamse levenskracht. Als de pastoor en de notabelen de

Alhoewel op de index, wordt Tijl naderhand onder meer ontdekt door de Vlaamse Beweging, komt hij terecht in de galerij van BV's, wordt hij verpot naar de Boerenkrijg en weer gekerstend en kloont men hem nog geregeld voor politiek gebruik.

'Hoe Uilenspiegel wou vliegen'

Fotobron: Uit Wonderbaarlijke en zeldzame historie van Thyl Uilenspiegel Davidsfonds

grote geus begraven, staat de dood gewaande plots uit het zand op. 'Begraaft men de geest van Vlaanderen?', spot hij, 'Slapen kan, maar sterven nooit!' Waarop Tijl en Nele, de onsterfelijkheid inwandelen.

Charles de Costers legende is een typisch 19de-eeuwse vertekening van een Nederduitse sage die haar weg vond naar Vlaanderen. In een volksboek van omstreeks 1500, *Das kurzweilig Lesen von Dyl Uilenspiegel* van Hermann Bote, blijkt de oorspronkelijke Tijl een hondsbrutaal, walgelyk, vies mannetje uit Kneitlingen. Een aartsschurk die medemensen vaak de duivel aandoet. Dat boek wil een spiegel zijn van een samenleving beheerst door het kwaad, gesymboliseerd door de uil.

Ook in het werk van Antwerpenaar Michiel Hillen van Hoochstraten uit 1525 *Van Uilenspieghels leven ende schimpelijcke wercken en wonderlijke avontueren die hi hadde ...*, een compilatie van bestaande verhalen, komt Tijl nogal negatief over.

Tot de Coster hem vele legendes later als Vlaanderens vrijheidssymbool opvoert.

